

FILMOGRAFIJA SLOVENSKEGA ETNOGRAFSKEGA MUZEJA

624

Videoteka kustodiata ze etnografski film v Slovenskem etnografskem muzeju zajema 235 enot, od tega je največ nezmontiranih terenskih posnetkov in VHS kopij dokumentarcev in oddaj, ki smo jih pridobili kot darila, z izmenjavo ali s pogodbo. V filmografiji upoštevam tiste avdiovizualne enote, ki so bile namensko posnete in zmontirane v (ko)produkciji Slovenskega etnografskega muzeja ter predvajane v okviru razstave ali javno predstavljene na posebnih projekcijah. Večino naštetih filmov si obiskovalci SEM lahko ogledajo v Etnovideo kotičku v prvem nadstropju muzejske palače.

Legenda producentov:

AVL – Avdiovizualni laboratorij ZRC SAZU,

LPC – Lokalni podjetniški center občin Idrija in Cerklje,

OZS – Obrtna zbornica Slovenije,

SEM – Slovenski etnografski muzej,

ZTKS – Zveza za tehnično kulturo Slovenije.

Tkanje v Spodnjem Doliču pri Vitanju.

SEM, 1963. Raziskava in kamera dr. Boris Kuhar. 16mm, čb, nemi, 3 min.

Postopek tkanja pokaže Bernard Verboten pri Mutniku v Spodnjem Doliču pri Vitanju. Filmski zapis je dr. Kuhar posnel med raziskovanjem 20. terenske ekipe SEM na južnem Pohorju julija 1963 in je bil predvajan na razstavi Južno Pohorje v Slovenskem etnografskem muzeju.¹

Zadnje vauhanje v Sloveniji.

SEM, 1963. Raziskava in kamera dr. Boris Kuhar. 16mm, čb, nemi, 5 min.

¹ Podatki o snemanju in predvajanju veljajo tudi za naslednje štiri spodaj navedene filme. Za več informacij glej članek Filmski dokumenti dr. Borisa Kuharja v pričujoči publikaciji.

Obdelovanje lodna pri Hofbauerju v Vitanju, "ferbar" Alojz Hofbauer blago izpira na potoku.

Coklar v Vitanju.

SEM, 1963. Raziskava in kamera dr. Boris Kuhar. 16mm, VHS, čb, nemi, 3 min. Ivan Pungartnik Hanzek v Vitanju izdeluje cokle iz javorjevega lesa in usnja.

Trenje in preja lanu.

SEM, 1963. Raziskava in kamera dr. Boris Kuhar. 16mm, čb, nemi, 0,5 min. Terice lanu, kmet Peternež iz Spodnjega Doliča pri Vitanju, oblečen v raševinasto srajco in hlače iz lodna, njegova žena prede.

625

Zadnji vrač na Pohorju.

SEM, 1963. Raziskava in kamera dr. Boris Kuhar. 16mm, čb, nemi, 0,75 min. Vrač Karl Denovnik iz Spodnjega Doliča pri Vitanju čara za lepo vreme - zakuri v loncu in z dimom odganja nevihto.

Žetev v vasi Selce na Pivki.

SEM, 1983. Raziskava in kamera Inja Smerdel, montaža Naško Križnar, 8mm film, 13,5 min.

Film prikazuje potek žetve s sodobnimi poljedelskimi pripomočki in ročno žetev. Film je nem z vmesnimi napisi. Na razstavi Inje Smerdel Vetrnik (predmet - življenje) leta 1984 je bil predvajan s kasete.

Ovčarji se vračajo.

SEM, AVL, 1989. Strokovno vodstvo Inja Smerdel, kamera in montaža Naško Križnar. U-matic, 16,5 min.

Ovčarja Jožeta Žužka Godnovega iz Slovenske vasi na Pivki spremljamo pri paši, striženju ovac in sirarjenju. Pastir pripoveduje o svojem delu. Film je bil posnet za razstavo Inje Smerdel Kam so vsi pastirji šli s podnaslovom Etnološka razstava o ovčarstvu s selitveno pašo na Pivki.

Sprehod po depoju Slovenskega etnografskega muzeja.

SEM, 1992. Realizacija Nadja Valentinčič. Hi8, 28 min.

Videofilm prikazuje bogastvo predmetov v depoju Slovenskega etnografskega muzeja, ki ostaja skrito očem javnosti, ker muzej nima primernih razstavnih prostorov. Videozapis je narejen s tako imenovano montažo v kameri in je nem. Predvajan je bil na 1. Slovenskem muzejskem salonu v Cankarjevem domu v Ljubljani.

Pipar in njegov učenec, Srečanje s piparjem Vinkom Beznikom in učencem Alešem Jeklarjem.

SEM, 1994. Ideja in pogovor Inja Smerdel, realizacija Nadja Valentinčič. Betacam, 17 min. *Mojster Vinko Beznik z Gorjuš v Bohinju svoje znanje posreduje mlademu in nadebudnemu Alešu Jeklarju. Poleg samega postopka izdelave pipe kamera beleži tudi odnos med dobrodušnim učiteljem in samozavestnim učencem.*

Dokumentarni zapisi o izdelovanju oselnikov in o oslah.

SEM, 1994. Raziskava in pogovor Inja Smerdel, realizacija Nadja Valentinčič. Betacam, 35 min.

626

Dokumentarni zapisi prikazujejo postopek ročne in strojne izdelave oselnikov (Gradež, Žerovnica, Gorjuše) in izbiro kamna za izdelavo osle (Srednja vas v Bohinju). Film je bil posnet za razstavo Oselnik, Drobna obrobna oda delu, ustvarjalnosti, znanju, svojosti, erosu kustodinje Inje Smerdel v SEM.

Dokumentarni zapisi o izdelovanju svetil in njihovih pripomočkov.

SEM, 1996. Raziskava Irena Keršič, realizacija Nadja Valentinčič. Betacam, 14 min. Videofilm prikazuje rekonstrukcije naslednjih postopkov: izdelava bakle (Stržišče), izdelava trsk z obličem in rezilnikom (Podbrdo), tkanje traku za stenj z grebenom in čolničkom (Rut), prikaz netenja iskre s kresilnim kamnom (Rut), kovanje čelešnika (Žalec). Dokumentarni zapisi so bili posneti za razstavo Udomačena svetloba Irene Keršič s podnaslovom Svetila in njihovi pripomočki z etnološke perspektive.

Od lesa do zlata.

AVL, SEM, OZS, 1998. Raziskava, pogovor in komentar Maruška Markovčič, kamera in motaža Nadja Valentinčič. Betacam, 20 min.

Rezbar in pozlatar Erik Curk z Bleda pokaže in razloži delovne postopke od surovega lesa do končnega izdelka, Maruška Markovčič pa predstavi razvoj rezbarstva. Etnografski film je del diplomske naloge Maruške Markovčič Rezbarstvo v Sloveniji v prvi polovici 20. stoletja na Oddelku za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete.

Rožnarce s Ponterossa.

SEM, AVL, 1998. Ideja, raziskava, pogovori Kristina Kovačič, realizacija Nadja Valentinčič. Betacam, 29 min.

Družina Kovačič je obudila tradicionalno prodajo poljskega in doma gojenega cvetja na tržnici Ponterosso v Trstu. Hčerka Kristina se pogovarja s šestimi slovenskimi rožnarci in predstavi kratko zgodovino prodaje cvetja na Ponterossu.

Iz preteklosti za prihodnost Ledinske planote.

LPC, SEM, ZTKS, 1999. Raziskava in pogovori Maruška Markovčič, Mirjam Gnezda in Natalija Marovt, realizacija Nadja Valentinčič. Betacam, 36,5 min.

Videofilm razkriva Ledinsko planoto nad Idrijo, njeno zgodovino, dediščino obrti (kovaštvo, mlinarstvo, klekljanje, mizarstvo) in kmečkega gospodarstva ter nakazuje možnosti razvoja v prihodnosti. Posnet je bil na etnološkem raziskovalnem taboru Ledine 1998.

Marija Vehar pripoveduje.

LPC, SEM, ZTKS, 1999. Sprašuje Maruška Markovčič, realizacija Nadja Valentinčič. 627
Betacam, 34,5 min.

Življenjska zgodba Martinčeve mame, ki je bila rojena na Vrniku, kasneje pa je živel v Žireh, je bila posneta na etnološkem raziskovalnem taboru Ledine 1998. Gospa je pripovedovala o družini, otrocih, obiskovanju šole, prenavljanju hiše, klekljanju, življenju v času italijanske okupacije, zraven pa je navrgla še mnogo zanimivih zgodb.

Čupa.

SEM, 1999. Realizacija Nadja Valentinčič. Betacam, 5,5 min.

Kratka zgodba o sto let stari čupi Mariji iz Nabrežine, največjem eksponatu v SEM, in o splavitvi na novo izdelane čupe v Sesljanskem zalivu pri Trstu je bila posneta za razstavo Bruna Volpija Lisjaka Vonj po morju, O ribištvu v Tržaškem zalivu.

V podobe ujeti indigo.

SEM, 2001. Strokovni sodelavec mag. Andrej Dular, kamera Nadja Valentinčič Furlan, montaža Miha Peče. Betacam, 19,5 min.

Prvi del filma prikaže tradicionalni postopek modrotiska v delavnici Danzingerjevih v Olešnicah na Moravskem (Republika Češka), drugi del pa razkriva, kako so v Tekstilni tovarni Prebold z modernimi industrijskimi postopki po modelu iz zbirke SEM izdelali metrsko blago s stiliziranim cvetnim vzorcem. Etnološki film je sestavni del razstave z istim imenom o modrotisku na Slovenskem, ki je bila v SEM postavljena junija 2001.

Uredila: Nadja Valentinčič Furlan